

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

A Dániel-Album, Dr. Vajda Emil szerkesztésében megjelent. Id. Dániel Gábor egyh. főgondnok főispánságának emlékeit foglalja magában, melyek a történelemkedvelőket különösen érdekelhetik. Az Album ezenkívül sok tartalmas emléksort is közöl s két képpel van díszítve. A csinos kiállítású munka diszkiadásban 1 frt, rendes kiadásban 60 kr. s még néhány példányban a szerkesztőnél kapható.

A protestáns patens és a sajtó. Irta: Ballagi Géza. Budapest, 1892.

Ez a czíme annak a 106 lapra terjedő füzetnek, mely a Protestáns Szemle I. és II. füzeteiből különlenyomatban is megjelent s melyben az író az 1859-iki felségi nyílt parancsot és e kor sajtóját tárgyalja alaposzággal és tárgyilagosszággal.

A munka első része a patenssel foglalkozik, melynek ötvennyolcz paragraphusát két csoportra osztja. „Az egyik csoportba tartoznak az előnyök, melyek ismét vagy értéktelenek, vagy az előző törvényeken alapulnak s így egyszerűen csak a törvényes alapra való visszatérés következményei levén, tulajdonképen engedményeknek nem tekinthetők, vagy végre csalétekül szolgálnak, hogy az érdekletteket levegyék a lábukról. A másik csoport egy tükör, melyből a rendőr-állam képe a maga undorító mivoltában verődik vissza.“ Voltak többen, különösen a lutheranusok között, kik e mézesnek tetsző királyi parancsban a felség atyai szeretetének világcs jeleit látták, de voltak még többen, kik annak végrehajtását mindenképpen megakadályozni igyekeztek. E tekintetben különösen kitűntek: Ballagi M., Székács J., Török P. és Révész I., kik, a mennyire a körülmények engedték, a sajtó útján közszellemet teremtettek.

A második rész a sajtóval foglalkozik, melyre ismét nehéz bilincsek tétek s a melyben semmi nemzeti szellemnek nyilatkozni nem volt szabad. Ismerjük a nemzeti sajtó állapotát e korból, s e munka meggyőz, hogy az egyházi sajtó sem volt kivétel. A ki e füzetet elolvassa, hű képet nyer az ötvenes évekről a protestáns egyház állásáról. A történelmi ismeret és hűség mellett értelmes és jó magyaros irálya is melegen ajánlja a füzetet. Ára 80 kr.

Az Athenium kézi Lexikonának 11. és 12-ik füzetei is megjelentek. Az előbbiekhöz hasonló alaposzággal és lelkiismeretességgel van földolgozva az E—Faragott kő közti anyag. Azonban nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy Enyedi György unitár. püspök és kora egyik legkitűnőbb theologusa kikerülte a szerkesztő figyelmét. Különben a mű úgy folytatódik, hogy az iránta táplált jó remények teljesülni fognak. Ujabbán ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Ötven év a róm. kath. egyházban. Irta Chiniquy Károly amerikai pap, ford. Révész Mihály. E könyv Amerikában 45 kiadást ért. Tanulságos egy munka, melyet ismerni főleg lelkészeknek szükséges. Ugyanezen szerzőtől megjelent magyarul „A pap, a nő és a gyóntatószék“ czimű munka is. A mű ára 1 frt 10 kr. Kiadta Karczagon Szödi S. könyvkiadó.

Mennyi leges elemzés normál oldalok alatt Dr. Nyiredy Géza unitárius főisk. tanár egy igen hasznos tudományos munkát írt vegytan hallgatók és gyógyszerészek számára. A munka beosztásánál szem előtt tartotta azt a rendszert, mely a kolozsvári vegytani intézetben érvényesül s tekintettel volt a magyar gyógyszerkönyvre. Főiskolánk ifju tanárának tudományos munkásságához gratulálunk.

KULONFÉLÉK.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister közelebbről egy üdvös rendeletet bocsátott ki, mely szerint az 1892—93-dik tanév kezdetével a tanítóképző intézetekben a különböző vallásfelekezetek egyházi énekei is taníttatni fognak, mivel a néptanítók nagyrészének kántori teendőket kell végezniök. És hogy ez intézkedésének minél nagyobb sikere legyen, felhívja az egyházi főhatóságokat, hogy a képezdei növendékeknek az istentiszteletek alkalmával az egyházi szertartásokban való segédkezést engedjék meg. Mi csak örömmel fogadjuk a Nagyméltóságú Minister urnak e valójában czélszerű intézkedését. Egyh. K. Tanácsunk meghatározta, hogy készséggel nyújt alkalmat e czél megvalósítására.

A magyarországi ev. ref. egyház egyetemes zsinata 1891. dec. 5-én megnyilott első, és 1892. márt. 8-án megkezdett második ülészakán átvizsgálta s néhány pontban lényegesen is módosította a debreczeni zsinaton törvénybe iktatott alkotmányát. Novemberben tartandó harmadik ülészakára az egyházkerületek által beterjesztett elvi fontosságú indítványokon kívül csak az iskolaügy törvénybe foglalása maradt. Kiválóbb jelentőségű határozatai a lefolyt két ülészakának a népesebb egyházaknak meghatározott arány szerint több szavazattal felruházása a presbyteriumok által történő választások alkalmára; az egyházi bíróságok hatáskörének a fegyelmi ügyeken kívül a közigazgatási ügyekre való kiterjesztése; a lelkészválasztásoknál a kijelölés eltörlése és a pályázat nélkül, vagyis egyenes meghívás által való választásnak is megengedése; annak kimondása, hogy a konventi képviselők ezután mindenütt a kerületi gyűléseken, viszont a zsinati képviselők jövőre Erdélyben is a presbyteriumok által választassanak; végül egy protestáns tanárképző intézetnek Debreczenben s egy egyetemes jellegű ref. theologiai facultásnak Kolozsvárt való létesítése, illetve ennek lehetővé tételére és tervzet elkészítésére egy bizottság kiküldése. A debreczeni tanárképző intézetre, e határozat meghozatala után, Szász Domokos, erdélyi püspök 500 frt, gr. Dégenfeld József, az alsószabolcs hajdui egyházmegye gondnoka pedig 300 frt. alapítványt tett.